

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.958.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 10. novembra 1927.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 129.

Donos k davčni politiki naše države.

Pred nekaj meseci so krožili po našem časopisu uradni podatki o plačanih davkih v razdobju 1919—1926. Po teh podatkih je naša država v navedenih letih pobrala na direktnih davkih 7764 milijonov Din. Ta znesek se porazdeli sledeče: Srbija in Črna gora 1763 (22,72%), Bosna in Hercegovina 1052 (13,56%), Dalmacija 217 (2,80%), Hrvatska in Slavonija 1638 (21,09%), Slovenija 1039 (14,08%) in Vojvodina 1999 milijonov dinarjev (25,75%). Nesorazmernost teh bremen dokazuje najbolj dejstvo, da od pada od celokupnega plačila na enega prebivalca v Srbiji in Črni gori 407 dinarjev, v Bosni in Hercegovini 557 dinarjev, v Dalmaciji 349 dinarjev, na Hrvatskem in v Slavoniji 702 Din, v Sloveniji 1035 Din in v Vojvodini 1118 Din.

Občutno davčno breme je narekvalo našim gospodarskim krogom nujno zahtevo, da se neposredni davki izenačijo za vso državo, to je, da se predvsem ukrene, da se davki predpisujejo po enotnih predpisih, ne pa tako kakor sedaj, ko se v skoro vsaki pokrajini pobirajo davki po drugačnih predpisih. Gospodarski krogi so zahtevali izenačenje davkov in željno pričakovali, da se tej njihovi želji, ki je utemeljena v Vidovdanski ustavi, je čimprej ugotovi. Finančna uprava se je v povojni dobi intenzivno pečala z vprašanjem izenačenja neposrednih davkov. Izdelala je štiri načrte zakona o neposrednih davkih, od katerih je četrti, ako abstrahiramo davčna merila, gotovo sprejemljiv. O načrtih so se izjavile že pogosto razne gospodarske korporacije čim izčrpnje in pisale so se o davčnem izenačenju lepe študije. Vprašanje je torej kolikor-toliko razčiščeno in s tega stališča ne more biti resne ovire, da se da v pretes zakonodajnemu organu. Med tem je tudi Češkoslovaška izvedla izenačenje davkov na tako vzoren način, da bi si naša finančna uprava češkoslovaški zakon lahko kar prepisala. Tekst zakona je bogato opremljen z motivi, iz katerih izhaja, da je Češkoslovaška v pravem razumevanju gospodarskih potreb dajanje na direktnih davkih do skrajne možnosti znižala.

Ako se kljub temu izenačenje davkov še vedno zavlačuje, ne prihaja za to v poštev dejstvo, da to samonasebi res težko vprašanje se ni zadosti razčiščeno, ampak so za to merodajni drugi, morebiti politični motivi, ki za enkrat preprečujejo, da bi se vse državne davščine pobirale v enaki izmeri in po enakih predpisih za vso državo.

Priznati moramo, da je finančna uprava nekaj davščin vendarle izenačila. Izenačila je one davščine, odnosno proširila na vso državo nekatere srbske davščine, ki so vsaj po izmeri, ni pa dokazano, če tudi po efektu bile precej občutne. V mislih imamo davke na poslovno obrt, odnosno na promet, in davek na službene prejemke privatnih nameščencev. Dobili smo dalje po srbskem vzorcu invalidski davek in vojaško komorsko doklado ter vojnico. Za celo državo se pobira v enaki izmeri tudi izredni pribitek, ki pa je v toliko neenak, ker v posameznih pokrajinah tudi davki, na katere se pobira, niso enaki.

V zadnjem času je finančna uprava napravila v tem oziru še korak naprej. Pripravila je uredbo, s ka-

tero se v Sloveniji ukinja dividendni dodatni davek in znižuje dohodnino, zato pa definitivno povišuje invalidski davek na dvojno izmero, kajti ta davek se je v tej izmeri samo začasno pobiral. Očividno smatra finančna uprava, da je s tem pokazala zadosti dobre volje za znižanje davčnih bremen in da nimamo pravice zahtevati še nadaljnega znižanja ob izenačenju, odnosno izenačenja samega, ki bi pri pravilnem izvajanju novega zakona dajalo možnost, da se davki splošno znižajo.

Prve povojne čase, ko je šlo za to, da se državno gospodarstvo spravi v ravnovesje, je bilo jasno, da to ne bo šlo brez težkih žrtev gospodarstva. Ravnovesje državnega gospodarstva se je posrečilo in gotovo ni v zadnji vrsti zaslug trgovine, obrti in industrije, da se je tu dosegel cilj ob žrtvah številnih eksistenc. Gospodarstvo je dolga leta doprinalo težke žrtve na škodo svojemu razvoju. Ko so sedaj razmere kolikor toliko stabilizirane, je brez dvoma ravno ono upravljeno staviti na merodajne faktorje vprašanje, je-li ni napočil že skrajni čas, da se naši davčni sistemi izenačijo in breme po davkih olajša.

Zveza trgovskih gremijev in ustanovitev začasnega gospodarskega sveta pri ministrstvu trgovine in industrije.

Proti zapostavljanju slovenskih gospodarskih krogov glede števila zastopnikov v gospodarskem svetu je Zveza naslovila na predsednika ministrskega sveta in ministra trgovine ter industrije posebno predstavko.

V njej pravi, da je po časopisnih vestih minulega tedna v ministrstvu trgovine izdelan načrt zakona o osnovanju začasnega gospodarskega sveta pri ministrstvu trgovine in industrije, katerega naloga bi bila, podajati mišljenja o vseh vprašanih ekonomske in socialne zakonodaje, dokler ne bo izdan definitivni zakon o ustanovitvi in organizaciji gospodarskega sveta v zmislu čl. 44 Vidovdanske ustave.

Ta načrt predvideva, da bo zastopal v začasnem gospodarskem svetu celokupno trgovino, obrt in industrijo Slovenije samo eden predstavnik, medtem pa bo imela Srbija 4, Hrvatska in Slavonija 4, Vojvodina 2, Bosna 2 in celo mala in pasivna Dalmacija 2 zastopnika.

Taka razdelitev mandatov v gospodarskem svetu se mora označiti kot popolnoma nepravilna z ozirom na interese, ki jih ima Slovenija v pogledu izenačenja gospodarske in socialne zakonodaje ter z ozirom na davčno

Gospodarstvo naše države je v najhujših časih docela izpolnjevalo svojo dolžnost. Dajalo je državi brez ozira na lastne interese vse, kar je država rabila in zahtevala. Gospodarstvo sme sedaj po stabilizaciji razmer torej v polni upravičenosti zahtevati, da mu država po svoji davčni politiki nudi, kar ono neobhodno potrebuje za svoj razvoj. In najnujnejše je v tem oziru izenačenje neposrednih davkov, ki posebno pri posebni pridobitini dosežajo izmero, ki se mora nujno znižati, ako se neče naravnost zamoriti razvoja delniških družb, ki so končno vendarle hrbtenica našega narodnega gospodarstva. Znižanja pa je potreben tudi davek na službene prejemke privatnih nameščencev, ki po svoji izmeri privatne nameščence tako občutno obremenjuje, da vedno pogosteje v celoti ali deloma pada na breme podjetja, invalidski davek in za hišnonajemni davek.

Izenačenje in obenem znižanje neposrednih davkov je naša temeljna zahteva. Od nje nas ne morejo odvrti politična gesla in izgovori, kajti politika se mora ravnati po potrebah gospodarstva, ne pa gospodarstvo po potrebah politike.

moč in stopnjo razvoja gospodarstva v Sloveniji, ki predstavlja najbolj industrializiran del naše države in ima v trgovinskem pogledu vsled svojega eksponiranega položaja proti zapadnim državam v mnogem pogledu druge interese kot ostale pokrajine naše zemlje. Popolnoma nemogoče je, da bi ena sama osebnost mogla poznati vso zakonodajo in administrativne uredbe, ki veljajo v Sloveniji, v vseh detaljih in mogla odgovarjati težki nalogi, katero ji nalaga članstvo v gospodarskem svetu, saj bi ji ne bilo niti fizično mogoče, sodelovati pri vsem delu v gospodarskem svetu.

Poleg tega Zveza pripominja, da je imela Slovenija v gospodarskem svetu, ki se je osnoval l. 1920 pri ministrstvu trgovine, tri predstavnike in to g. Ivana Kneza, predsednika TOI zbornice, Janko Jovana, ravnatelja Žitnega zavoda v Ljubljani in Draga Kobija, industrijalca iz Maribora.

Na podlagi navedenih argumentov prosi Zveza gospoda ministra, da izpremeni odredbo načrta v pogledu števila mandatov Slovenije v gospodarskem svetu v tem pravcu, da bo v njem zastopana vsaj z dvema članoma in namestnikoma.

Delovni čas.

Pod tem naslovom je izšel v »Trgovinskem Glasniku« z dne 6. novembra t. l., št. 253 članek, ki bo radi svoje aktualnosti gotovo zanimal naše trgovske kroge ter ga radi tega v celoti priobčujemo v prevodu.

Omejeni delovni čas v trgovini ni le potreba trgovskega osoblja, temveč trgovcev samih, v gotovem oziru je še njihova potreba večja, kakor pa potreba trgovskih uslužbencev samih. Kajti trgovcu je nujno potreben telesni in duševni odmor, v katerem počije od napora in od vtisov, v katerem si nabere novih moči za prihodnji poslovni dan. Poleg tega je trgovec navadno član družine in pripada ženi in otrokom ter je poklican, da posveča družini gotovi, ne majhni čas, v katerem se v družinskem krogu razvedri z ženo in otroci, nadzira otroško vzgojo in skrbi da mu potomeci ostanejo dobri. Končno ima trgovec tudi obveze do različnih društev in ustanov, ki ga zaradi obnega blagra kličejo k sebi, da jim prinese kolikor mogoče veliko lastnega prisrčnega prizadevanja. Toda tudi naše trgovsko osoblje, ki tvori naš naraščaj in za katerega moramo brižno skrbeti, potrebuje omejeni delovni čas, v katerem bi se moglo odpočiti in prihodnjega dne priti krepko in z veseljem do dela v trgovino. Poleg tega more imeti ta naraščaj polni in neokrnjeni odmor še za to, da bi se mogel čim globlje posvetiti samoučbozrazbi potom globokega in utrudljivega lastnega študija.

In zato zahtevamo neprestano točno omejeni delovni čas, ki ga ne bi mogel nihče izpodbijati.

A to se da popolnoma izvesti le na ta način, ako se ne natančno pazi na to, da se vse trgovine istočasno odpirajo in zapirajo, kajti drugega sredstva ni, da se točno omeji delovni dan in da se ta dan omeji ne samo zaradi fizičnega počitka trgovcev in trgovskega osoblja sploh, temveč tudi proti kakršnimkoli zlorabam.

Žal, da se zlorabe od vseh strani javljajo, tako da pretijo postati pravilo, če že niso postale. Ako se v trgovskem središču dogaja, da se trgovski lokali zapirajo ob ½9. in ob 9. zvečer in se na ta način onemogočuje trgovskemu naraščaju obisk tečajev iz tujih jezikov — ali je potem kaj čudnega ako so na mestni periferiji trgovine odprte do 10. in še dalje v noči!

To ni samo zlobno uničevanje trgovskega naraščaja, temveč je tudi vrsta najbolj nesolidne konkurence, kajti trgovine, ki na ta način postopajo, love stranke, ki so se iz kateregakoli razloga zakasnele z nakupom; stranke, ki bi, ako bi se vse trgovine istočasno zapirale, drugi dan nakupovale v drugi trgovini. Potem take nesolidne konkurence, so tudi druge trgovine prisiljene, da podaljšajo delovni čas in da tekmujejo v privabljanju zakasnelih se kupcev, zmanjšujoč s tem občutno telesni in duševni odmor trgovcev samih, kakor tudi njihovih uslužbencev, odtegujoč jih tudi vršenju njihovih javnih dolžnosti.

Toda zakonu se treba podvreči že samo iz tega razloga, ker je zakon. Sramota je za zemljo, ki se ne ravna po zakonih. Če država ne pazi, da se življenje vrši po zakonih, s tem neka-ko sama proglašča ilegalnost, toda gorje oni državi, kjer se iz državnih višin proglašča ilegalnost: kajti principi nezakonitosti se radi presele tudi tja, kjer pa bi država hotela imeti za vsako ceno zakonitost.

EMISLJE AMERIŠKIH BANK.

Dow Jones and Co priobčata statistiko emisij v Zedinjenih državah v prvih letošnjih devetih mesecih, tako domačih kot inozemskih emisij. Udeležene so bile sledeče banke, v dolarjih:

National City Company	1.056,250.000
Harris, Forbes and Co	855,270.000
Lee, Higginson and Co	819,870.000
Guaranty Co	809,169.000
Bankers Trust Co	661,382.000
First National Bank	654,204.000
Halsey, Stuart and Co	567,859.000
E. H. Rollins and Sons	553,335.000
Brown Bros. and Co	442,023.000
Blair and Co	427,653.000
Equitable Trust Co	397,513.000
Union Trust of Pittsburgh	381,519.000
Dillon, Read and Co	366,275.000
Continental and Commercial	325,130.000

Illinois Merchants Trust	307,803.000
Redmond and Co	280,586.000
Kissel, Kinnicutt and Co	277,912.000
First Nat. Corp. Boston	265,305.000
Stone and Webster	261,075.000
Hallgarten and Co	259,438.000

Daleč pred vsemi je National City Co, ki je v devetih mesecih izdala za več kot za eno milijardo dolarjev posojil. Nekako zase so tri sledeče banke, ki imajo vse nad 800 milijonov dolarjev emisij. Potem pride znana Bankers Trust Co. Oni dve banki, o katerih pri nas največ govorimo, sta Blair and Co in Dillon, Read and Co; prva je izdala nad 427 milijonov dolarjev emisij, druga nad 366 milijonov. (And = und = izgovori end). Vsaka tu navedenih bank je izdala nad 250 milijonov dolarjev emisij in smo jih našli 20. Morda bo kdo vse skupaj seštel.

Zakon o delovnem času, na podlagi katerega je izdana naredba o času odpiranja in zapiranja trgovin, se mora najprej in za vsako ceno izvrševati v Beogradu. Kajti prestolnica mora prednjačiti z dobrim zgledom vsej državi, že samo zaradi tega prostega dejstva, ker je prestolnica. Sicer pa, kako morete zahtevati od nekega zakonitega trga, da izvršuje ta zakon, ko ga niti prestolnica ne spoštuje.

Zakon pa se mora izvrševati še zato, ker zahtevata njegovo izvršenje soglasno in sodušno obe prizadeti strani, kakor lastniki trgovin tako tudi njihovi uslužbenci. Enake soglasnosti težko najdeš pri kateremkoli drugem problemu, ki ga urejujejo zakoni — odločujoč razmerje med šefi in njihovim osebjem, toda v tem slučaju je soglasnost popolna.

Končno vendar ni težko nadzirati teh, ki lokale prezgodaj odpirajo in prekasno zapirajo: nadzorstvo dela naj nekolikokrat za po vrstjo in od časa do časa izvede kontrolo nad onimi, ki kršijo zakon in jih ostro kaznuje — potem jim nikdar več ne bo prišlo na misel, da bi trgovine prezgodaj odprli ali prepozno zaprli. Ravno tako se naj zapove ulični policiji, da pazi na kršitelje tega zakona, ki jih bo potem kmalu odvadila njihove grde in nesrečne razvade.

Mi ne moremo dalje trpeti te nezakonitosti in se začudenim vprašujemo: zakaj se sploh vrši, komu je potrebna. Kajti ni potrebna, kakor smo pojasnili, niti trgovcem, niti trgovskemu osebjem, oboji namreč protestirajo proti tej nezakonitosti, ni potrebna tudi ne vladi, niti državi, niti komur drugemu. Ves ta nered izvira iz nezasišane in neverjetne inertnosti oblasti!

ZITNI TRG V ITALIJI.

Žitni trg v Italiji se nahaja ta čas v dobrem razpoloženju in sicer to v popolnem nasprotstvu z inozemstvom, od koder se poroča o šibki tendenci. Prejšnja dolgotrajna marazma je spravila cene dosti pod svetovno pariteto, domača pšenica je šla do 30 lir pod uvoženo ocarinjeno inozemsko enake kakovosti. Kriva je bila temu posebno huda denarna stiska pri poljedelstvu, katero je moralo vreči na trg del pridelka za vsako ceno. Sedaj je v teku reakcija na ta dolgotrajni abnormalni tržni položaj. Izkazalo se je namreč, da so vidne zaloge izčrpane in cene domači pšenici silijo navzgor, da se dispariteta med domačim in inozemskim blagom eliminira. Dosedanji položaj, da so se držale cene pšenice, katere se mora letno uvažati velike množine iz inozemstva, in to je letos pri slabi letini, pod svetovno pariteto, je bil vselej kakor nenormalen, sedanje korekture torej niso nekaj nepričakovane. Uvoz iz inozemstva je zadnja dva meseca zaostal dosti za srednjo mesečno množino.

LISTEK.

Dr. R. Andrejka:

Oris sedanjega stanja našega društvenega prava.

(Nadaljevanje.)

Pač bi pa bil vsak član razpuščenega društva upravičen v svojem imenu vložiti tako tožbo na državni svet, češ da se je kršila v ustavi državljano zagotovljena pravica udruževanja. Seveda bi pristojala taka pravica tudi bivšim društvenim funkcionarjem, n. pr. društvenemu predsedniku, toda ne kot zastopnikom, ampak le kot članom bivšega društva.

V zadnjih letih pa se je nagibala praksa Državnega sodišča in upravnega sodišča k naziranju, da je razpust društva smatrati za upravni akt, ki postane pravomočen šele tedaj, če ga ni več moč s tožbo na upravno sodišča (pri nas edino le na državni svet) izpodbijati. Društvo kot juridični osebi se mora pač pripoznati iste pravice kakor fizičnim osebam, ki so ga snovale, da se torej bori za svoj dosedanji pravni obstoj in od države pripoznani ustroj in da zavrača z vsemi zakonitimi sredstvi upravni akt, ki temu nasprotuje.

Avgusta se je uvozilo 10.800 železniških voz, septembra pa le okoli 7000 voz pšenice. Lani se je tekom 12 mesecev uvozilo 235.000 voz pšenice, ker pa letošnji pridelek radi suše zaostaja za lanskim za 50—70.000 železniških voz, bo treba letos uvoziti iz inozemstva okoli 300.000 železniških voz pšenice. Dosedaj je bilo uvoženih le 18.000 voz, ker se je rabilo skoro izključno domače blago. Pri tem razmišljanju torej ni čuda, ako se cene držijo sedaj stalno v dobri tendenci. V teku prošlega tedna so zrastle cene domači pšenici za 2—3 lire, potem ko se je že tudi prejšnji teden zaznamoval porast od 4—5 lir, pri vsem tem se pa še vedno ne nahajamo na pariteti z inozemstvom, kajti podonavska pšenica, uračunajoč stroške prevoza, uvozne carine, provizije i. dr., je še vedno par lir dražja nego domača. Srednja cena domači furlanski je sedaj 119—122 lir, »ardito« je porastla na 124—126 lir. Jugoslovansko blago ne konvenira še vedno radi previsokih cen. Podonavska za november—december se trguje po 224—225 sh za angleško tona, Benetke—Trst—Barussi za januar 231/6, Manitoba Dominion št. 2 cif dol. 630—635. Tudi kuruza stoji v simpatiji z drugim žitnim trgom prav trdno. Sedanji jesenski čas je tudi ugoden za zvečani konzum za debelitev prašičev, kateri stojijo precej dobro v ceni. Fozani suh, ki je vedno nekaj mešan z novim pridelkom, stane prompten 80 do 83 lir, franko postaja, v vrečah. Cif cena je okoli 150 sh za tona za promptno blago in 152 sh za dobavo november—december. Domači pridelek variira po različnih pokrajinah od 80—90 lir, le iz Furlanije se poroča o znatno nižjih cenah za nesuho blago. Jugoslovanska kuruza tudi še ne konvenira radi visokih cen.

V ovsu se čuti trenutno pomanjkanje po promptnem blagu. Cene so se zato zvišale za par lir. Domači pridelek je že popolnoma izčrpan, trguje se že samo inozemsko blago in sicer rumunski in ogrski po 103 lire franko postaja Trst, v vrečah. Cif—Trst stane 176—178 sh tona. Ogrski franko postaja Trst, dol. 440 do 452 tranzit rinfusa.

Dosedaj so stale cene krušni moki, ne glede na porast cen pšenice, nespremenjeno na prejšnjem stanju, ker so mlinci pač uporabljali zaenkrat še pšenico nabavljeno po prejšnjih cenah. Od včeraj na danes pa so mlinci naenkrat zvišali cene za 5—10 lir za stot ter so pri tem diskontirali v polni meri zadnji porast pšenice.

* * *

PRODUKCIJA SLADKORJA V BOLGARIJI.

Bolgarska sladkorna produkcija je že dalj časa predmet intenzivnega pospeševanja od strani vlade in bolgarskih gospodarskih krogov. Lani je dosegla produkcija ca 32 milijonov kilogramov. Ker znaša domača poraba ca 30 milijonov kilogramov, krije produkcija že vso do-

mačo potrebo in je dala tudi že nekaj za izvoz.

Največja bolgarska sladkorna tovarna je v Rusčuku (Ruse); lani je producirala 13.900.000 kg sladkorja, torej več kot tretjino vse bolgarske produkcije. Za letošnje je kupila tovarna sladkorno peso od 12.000 majhnih kmetij na ca 5000 ha zemlje. Za 1 tona pese so dobili pridelovalci po 620 levov in 2 kg sladkorja, 3 kg pesnega semena in 50% melase za krmo živini. Ker da 1 ha dobre zemlje 15 do 20 ton sladkorne pese, pridejo kmetje prav lepo na svoj račun in so zato tudi pripravljeni, da s sladkorno peso obdelani svet podvojijo ali celo potrojijo, če bi bilo potrebno. Tovarna v Rusčuku zaposluje okoli 1500 nastavlencev, med njimi okoli 100 žensk; delajo v treh posadih po 8 ur. Na dan zaslužijo po 60 do 70 levov, kar za tamošnje razmere ni ravno neugodno. Vse osobe tovarne je bolgarsko, razen ravnatelja in njegovega tajnika, ki sta Belgijca. Tovarna more veliko bolj ugodno delati kot konkurenca, ker more vsled lege ob plovni reki prihraniti veliko transportnih stroškov, bodisi glede dovoza pese kot glede dovoza sladkorja.

Letos bo produkcija tovarne manjša kot lani, ker sta tako pridelek pese na hektar kot sladkorna vsebina močno zaostala za lanskim letom. Kriva temu je poletna suša, ki je pesi zelo škodovala, nato pa suši sledeče deževje, ki je peso močno izlužilo. Letošnjo produkcijo tovarne v Rusčuku cenijo na ca 11 milijonov kilogramov, torej za ca tri milijone kilogramov manj kot lani.

* * *

ZUNANJA TRGOVINA ČESKOSLOVASKE.

Oktoberska bilanca izkazuje rekordne številke. Eksport je znašal 2008 milijonov Kč in je bil ja 300 milijonov večji kot v oktobru 1926; import je pa znašal 1853 milijonov Kč in je bil za 508 milijonov večji kot v lanskem oktobru. Bilanca izkazuje aktivnost 155 milijonov čeških kron. Te številke dobro izražajo trajnost konjunktura; zelo veliko so importirali surovin, ob istočasnem dvigu izvoza fabrikatov za 300 milijonov Kč napram septembru, skupaj 1300 milijonov. V septembru je bila bilanca aktivna za 362 milijonov, in sicer zato toliko več, ker je v septembru uvoz surovin zastal, zlasti pri tekstilni industriji, a se je v oktobru spet dvignil. V prvih desetih mesecih je znašal izvoz 15.705 milijonov čeških kron, za 1910 milijonov več kot lani, uvoz pa 13.820 milijonov Kč, za 1513 milijonov več. Aktivnost prvih desetih mesecev izkazuje 1885 milijonov čeških kron, lani 1488 milijonov, je torej letos skoraj za 400 milijonov Kč večja. Fabrikatov so prodali v oktobru za 1300 milj. Kč, sicer za 125 milj. Kč manj kot v septembru, a za 300 milj. Kč več kot v lanskem oktobru. Surovin so uvozili za 200 milj. Kč več kot v septembru.

Bodočnost mednarodnega premogarstva.

David Evans Curdiff piše:

Zadnji premogovni štrajki — v Srednji Nemčiji, v Španiji in v Ameriki — nam pravijo, da morajo računati premogovne dežele sveta poleg lastnih organizatoričnih in gospodarskopoličnih vprašanj tudi še s težkimi mednarodnimi kolebanji v cenah in v konjunkturi; saj so ravno ti problemi globlji vzrok za nastanek konfliktov. Položaj mednarodne premogovne industrije je zato tako kritičen, ker se je v zadnjih letih konkurenca na svetovnem trgu zelo poostri-la in ker so izgledi za večje zboljšanje v bližnji bodočnosti zelo neugodni. Še zmeraj je mednarodna produkcija večja kot povpraševanje.

Čeprav je bila v prvem letošnjem polletju v skoraj vseh deželah vsled boljše konjunktura poraba premoga večja in se je tudi mednarodna premogovna eksportna kupčija očitno dvignila, je pa vendar na drugi strani tudi produkcija premoga zelo narasla in prekaša danes še zmeraj obseg porabe. V Angliji je postala večja produkcija možna vsled znižanja splošnih stroškov po končanem premogovnem štrajku; premogovniki so mogli po štrajku cene znižati. Na evropskem kontinentu, zlasti v Nemčiji, so pospešili produkcijo večkrat z obsežnimi racionalizacijskimi odredbami. Sicer se morejo javiti štrajki in mezdni boji v najrazličnejših produkcijskih panogah, a ni verjetno, da bi to kaj vplivalo na svetovni trg. Štrajk v Srednji Nemčiji je bil poravnat z odlokom razsodnika — »Trg. list« je o tem že pisal —; štrajk v Severni Ameriki pa ne pride dosti v poštev, ker so cenili zaloge rjavega premoga ob začetku štrajka na 70 do 80 milijonov ton in ker neorganizirani obratniki delajo še naprej. Ker morejo ti obratniki več producirati, kot znaša trenutna poraba, ni za Severno Ameriko nobene nevarnosti, da bi se njeno gospodarstvo kaj pretreslo. V drugih premogovnih deželah, zlasti v Južni Afriki, Indiji, na Daljnem vzhodu in v Avstraliji, je bila produkcija premoga letos večja kot lani. Zato je potreba po importu v teh deželah manjša kot prej. Na Kitajskem se pa politični boji javljajo pač tudi v premogovnih okrajih zelo neprijetno.

Če pogledamo na podlagi statistike prvih šestih letošnjih mesecev na vso

produkcijo leta 1927

na rjavem in črnem premogu se bo izkazala za najvažnejše dežele premogovne produkcije skupna vsota ca 1.300 milijonov ton, napram ca 1.124 milijonom v letu 1926 in ca 1.133 milijonom v letu 1925. To pomeni za le-

opozore upniki, dolžniki ali drugi interesi.

Oblastveni razpust zadene društvo vobče nepričakovano, posebno če je, kakor običajno, zvezan z ustavitvijo njegovega delovanja. Tu mu ni mogoče, kakor če se prostovoljno razide, sklepati o modalitetah likvidacije, osobito o porabi društvene imovine. Zato morajo, kakor velevali § 4 črka i društvenega zakona, imeti pravila določbe za ta primer.

V društvenih pravilih bo torej vobče najti določbo, o namembni društvene imovine ob oblastvenemu razpustu društva. Oblastva so na te določbe vezane, če in kolikor so v okviru zakonov izvršljive.

Zato je že pri predložitvi pravil prav zelo paziti na to, da so določbe o namembni društvene imovine določne in jasne in da niso niti protipravne ali protizakonite niti v obče neizvršljive. Zato je previdno, da si predlagatelji, ako namenijo imovino za ta primer kakih fizičnih ali pravnih oseb, kakemu oblastvu, zavodu ali skladu itd., preiskrbijo že tedaj obvezno izjavo teh faktorjev, da to namembo tudi sprejmejo. Društvena imovina je lahko pasivna, ali pa utegne namemba biti vezana na pogoje, ki so za dotično fizično ali pravno osebo nesprejemljivi. Bistvu društev po društvenem za-

konu iz leta 1867 nasprotuje vsakakor razdelitev društvene imovine med bivše društvene člane po določenem ključu, ker zadobi s tem društvo značaj pridobitnega društva po ces. patentu iz leta 1852, ki sleduje le privatne gnotne koristi svojih članov, ne pa javne ali občekoristne namene. Nezakonita je n. pr. tudi določba v pravilih, da se za likvidacijo društvene imovine po uradnem razpustu določa posebna komisija ali odbor, sestavljena po kateremkoli ključu iz nekdanih društvenih članov, ali da naj po uradnem razpustu podružnice glavno (matično) društvo odloča in ukrepa o tem, kaj naj se zgodi z podružnično imovino. Take in podobne določbe nasprotujejo § 27 društ. zakona, po katerem morajo oblastva odrediti zakonite uvedne ukrepe glede društvene imovine.

Kakšni so ti ukrepi, o tem društveni zakon ne daje nikakih nadaljnjih predpisov ali pojasnil, vendar je po §§ 269 in 276 obč. drž. zakonika jasno, da morajo v takih primerih sodišča postaviti kuratorja za varstvo pravic še neznanih ali vsaj negotovih lastnikov in potem kot kuratelska oblastva razsoditi o prisojilu te imovine.

Predno se vse to izvrši, lahko poteče precej časa, medtem pa se utegne imovina bodisi po interesiranih dru-

tošnje leto skoraj 13 odstotno večjo produkcijo kot v letu 1925. Zlasti v kontinentalnih evropskih deželah se je produkcija zelo zvišala, tako v Nemčiji, Franciji, Poljski, Rusiji, Belgiji, v Saarski kotlini in v Čslov.; če računimo k njim še Anglijo, vidimo prirastek ca 75 milijonov ton. Če pa računimo zraven še oglej itd., vidimo v letu 1925 produkcijo 1170 milijonov ton, v letu 1927 pa 1320 mil. ton. Seveda je zelo težko povedati, koliko bo v letu 1927 odviše produkcije, vendar smemo računati, da bo znesla okoli 15 odstotkov.

V naslednjem podajamo statistiko premogovne produkcije najvažnejših dežel produkcije v letih 1925 in 1926 ter statistiko predvidene produkcije za leto 1927, v milijonih ton:

Dežela	1925	1926	1927
U. S. A.	530.5	601.7	595.8
Anglija	248.3	127.6	264.1
Nemčija	132.6	145.4	154.2
Francija	47.0	51.4	53.3
Poljska	29.1	35.8	37.1
Rusija	17.7	26.4	31.3
Japonska	31.5	29.1	30.5
Belgija	23.1	25.3	27.8
Britanska Indija	20.3	20.3	22.3
Saarsko okrožje	13.0	13.7	14.2
Češkoslovaška	12.7	14.5	14.0
Kanada	8.6	11.7	12.0
Južna Afrika	11.8	12.4	11.6
Nizozemska	6.8	8.6	8.8
Skupaj	1.133.0	1.124.0	1.277.0

Iz seznama se jasno razvidi, da izgledi za bližnjo bodočnost niso nič kaj rožnati. Mednarodna produkcija kurivnih snovi je prevelika. Zaenkrat je nemogoče povedati, na kakšen način bi se dala poraba premoga dvigniti in se tako porabiti nadvišna produkcija. Po dosedanjem svetovnogospodarskem konjunktornem razvoju moremo računati s stalnim dvigom porabe za industrijske in plovne namene, a ta prirastek še ni dosti velik, da bi mogel vsaj za bližnjo bodočnost mednarodno premogarstvo sanirati in ga dvigniti zopet na predvojno višino. Zlasti v Evropi so izgledi vseskozi negotovi in vznemirljivi. Med vzroki, ki so dovedli do tega kritičnega položaja, je v prvi vrsti gibanje v prilog lastni preskrbi s kurivno snovjo v posameznih deželah. Francija, Španija in Nemčija so se v zadnjih letih trudile, da prisilnim potom dvignejo domačo produkcijo in da po možnosti izključijo inozemski premog. Tudi stvarne dajatve na račun reparacij pridejo v poštev. Nemčija dobavlja danes Italiji mesečno 350.000 do 380.000 ton premoga proti 75.000 tonam v letu 1913. Na podlagi Dawesovega načrta so znašali nemški eksporti premoga in koksa v Francijo letos do konca julija nad 1 milijon ton, leta 1913 pa manj kot pol milijona ton. To nam zadosti jasno pokaže, kako so se razmere na premogovnem trgu poostrele.

štvenikih, bodisi po drugih raznosti ali pokvariti ali sicer okrniti. Zato morajo policijska oblastva 1. stopnje (sreski poglavarji, ali polic. ravnateljstva) takoj po ustavitvi društvenega delovanja poskrbeti za to, da se društvena imovina primerno zavaruje. To se zgodi praviloma na ta način, da oblastveni organ v prisotnosti onih članov društva, načelstva, ki so ga zastopali na zunan, napravi natančni inventar o društveni imovini v vseh njenih delih, premičninah in nepremičninah in če gre za komplicirane denarne razmere, tudi računski zaključki iz računskih knjig itd. da se ugotovi točno stanje ob času razpusta. Ker je ta inventar mnogokrat važno dokazilo, je previdno, da se pritegne k temu postopku vsakokrat tudi zastopnik dotične občine, že zaradi tega, ker se mu ponavadi dotle, da se postavi sodni kurator, preda ugotovljena imovina v sbrambo.

(Konec prihodnjic.)

Iz naših organizacij.

USTANOVE ZA UBOGE ONEMOGLE OBRATNIKE IN TRGOVCE, ODNOSNO NJIHOVE VDOVE.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razpisuje za leto 1927 za uboge onemogle obrtnike in trgovce, odnosno njihove vdove 26 ustanov po 150 Din. Prošnje naj se pošljejo Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani do 2. decembra 1927. Priloži naj se jim od občinskega in župnijskega urada potrjeno dokazilo, da je prosilec obrt ali trgovino samostojno izvrševal, da sedaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog, oziroma da je prosilka onemogla uboga vdova bivšega samostojnega obrtnika ali trgovca.

* * *

Gremij trgovcev za ljubljansko okoličeno sporoča članom, da je prevzel posle gremijalnega načelnika prvi podnačelnik, trgovec g. Josip Šporn iz Ježice pri Ljubljani, do katerega naj se blagovolijo člani obračati v važnejših gremijalnih zadevah. — Načelstvo.

Ljubljanska borza.

Tečaj 9. novembra 1927	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Berlin 1 M	13.54	13.57
Curij 100 fr.	1094.—	1097.—
Dunaj 1 šilling	8.005	8.035
London 1 funt	276.30	277.10
Newyork 1 dolar	56.65	56.85
Praga 100 kron	168.05	168.85
Test 100 lir	—	310.375

Trgovina.

Mednarodni trg lanu. Vzhodnoevropskega lanu dobiš na vseh trgih le prav malo. Latvijska vlada lanu novega pridelka doslej še ni ponudila v prodajo in čaka menda še ugodnejših prodajnih pogojev. Nekateri znaki kažejo na izdatnejše ponudbe v sosedni Estoniji. Vzroci lanu iz Estonije so zadovoljivi. Majhna ponudba litavskega lanu, ki je prišla na trg, je bila takoj razprodana. Prodaja nove sovjetskoruske lanene izvozne organizacije nikakor ne odgovarja potrebi po ruskem lanu. Par sto ton, ki jih je doslej ta organizacija izvozila, so zadostovale komaj za razdelitev večjih vzorcev in poskušanj za mednarodno plateno industrijo. Kdor se zanima za mednarodni trg lanu in za razdelitev svetovne lanene produkcije ter izgledov lanene industrije, naj prebere tozadeven članek v številki 97. »Trgovskega lista«.

Švedska trgovska bilanca in švedski eksport kapitala. Eksportni prebitki Švedske v prvih letošnjih devetih mesecih je dosegel 24 milijonov švedskih kron; a od teh 24 milijonov pride samo na september 17 milijonov. Istočasni lanski meseci so pa kazali importni prebitki 84 milijonov kron, tako da je letošnja trgovska bilanca v primeri z lanskim zelo aktivna. Temu razmerju raste tudi švedski eksport kapitala. V tretjem letošnjem četrtletju ga cenijo na več kot 62 milijonov kron, kar pomeni rekord. V vseh treh prvih letošnjih četrtletjih se je dvignil eksport kapitala na 164 milijonov kron, kar je za 100 milijonov kron več kot v istih mesecih lanskega leta. Z roko v roki s tem razvojem se je neprestano dvigala tudi švedska plačilna bilanca; notacija švedske krone je bila izredno trdna. Da se javlja švedski kapital povsod po svetu, o tem »Trgovski list« opetovano poroča.

Industrija.

Nestomiska sladkorna rafinerija. Ta tvrdka je v Češkoslovaški med najbolj znanimi. Bilanca za leto 1926, sestavljena že na podlagi davčne reforme, izkazuje po odpisih in po ustanovitvi izredne rezerve v znesku 19 milijonov Kč čist dobiček 4.100.000 Kč; iz tega dobička bo izplačala rafinerija kot lani 25-odstotno dividendo — 100 Kč za delnico. Sklenili so, da bodo v zvezi z nakupom insolventne sladkorne tovarne in rafinerije David Bloch dvignili glavnico družbe od 15 na 30 milijonov Kč. Po zadnji dotaciji so se dvignile rezerve podjetja na 26½ milijona čeških kron.

Elektrifikacija Ogrske nižine. O teh načrtih smo že parkrat pisali. Odbor nemške berlinske elektrifikacijske družbe za proučevanje predpogojev za elektrifikacijo Ogrske nižine je še zmeraj zaposlen z izvedbo svojih del. Če bo prišlo do zaključka, mislijo na napravo prav posebno močne elektrarne za dobavo toka za Ogrsko nižino. Treba bo pa še počakati. Delo nemške družbe ni v nobeni zvezi z elektrifikacijskim načrtom angleške Talbotove skupine. Govori se pa, da bodo dobavili Nemci material tudi za angleško družbo.

Denarstvo.

Ostrejša kontrola nemških inozemskih posojil. Posvetovalni urad za nemška inozemska posojila je zopet pričel z delom. Ob tem povodu se je vršilo posvetovanje med nemškim finančnim ministrom Köhlerjem, gospodarskim ministrom Curtiusom, predsednikom Državne banke Schachtom ter reparacijskim agentom Parkerjem Gilbertom. Merodajna za poslovanje posvetovalnega urada bodo ona načela, ki sta jih zastopala Curtius in Köhler v gospodarskem odboru državnega zbora. Računati je s tem, da bo merilo v zadevi posojilnih prošenj v bodoče strožje.

Poljski proračun. Sejmu predloženi proračunski načrt govori o dohodkih 1.178 milijonov zlatov za davke, pristojbine in carine ter 784 milijonov za doneske monopolov. Izdatki so takole razdeljeni: 708 milj. zlatov za javna dela, 689 milijonov za vojno ministrstvo, 342 milijonov za uk in bogočastje, 211 milijonov za notranje, 11 milijonov za finančno ministrstvo, 111 milijonov za penzije, 48 milijonov za zunanje ministrstvo, 9 milijonov za parlament, 4 milijone za državno kontrolo in 1.7 milj. državnega predsednika.

RAZNO.

Reparacijske dajatve. Urad generalnega agenta za reparacijske dajatve je pravkar izdal poročilo o stanju zadeve na koncu oktobra. Franciji je bilo plačanih v oktobru 76.326.000 mark, od teh v premoži 15.3 milj., v drugih stvarnih dajtvah 34.8, v gotovini 19.97, za zasledbene čete 3.27. Britanski državi so plačali 28.600.000 mark, Italiji 9.550.000, Belgiji 9.390.000, Češkoslovaški 4.450.000, Združenim državam ameriškim 5.760.000, Rumuniji 1.530.000, Japonski 1.660.000, Portugalski 700.000, Grški 280.000, Poljski 16.000. Jugoslavije naša statistika ne omenja, gotovo pomotoma.

Novi železni in premogovni okraji v Rumuniji. Rumunski geološki zavod je dal letos po prvovrstnih strokovnjakih preiskati razne okraje glede nahajanja premoga in železa. Predsednik geološkega zavoda je poročal te dni ministrskemu svetu o izvršenem delu. Sicer je še vse tajno, vendar je proniklo to, da so zaključki raziskovanj zelo ugodni in da upajo kriti vso rumunsko porabo železa in premoga iz domačih rudnikov. Geološki zavod se je pri raziskovanjih posluževal najmodernejših aparatov in instrumentov.

Mlynarski o poljskem posojilu. Dpisnik pariškega lista »Petit Parisien« v Varšavi je imel s predsednikom poljske Državne banke Mlynarskim razgovor o novem poljskem konsolidacijskem posojilu. Dpisnik je dobil iz razgovora vtis, da se bo Poljska v bodočih letih od gospodarskega težkega položaja sijajno popravila. Novo konsolidacijsko posojilo, ki naj poljski zlat končnoveljavno stabilizira, ne bo samo moralna zmaga, temveč hkrati tudi sijajna finančna zmaga. V Švici je bilo posojilo takoj prvi dan desetkrat prepisano, tudi v Franciji prekaša uspeh vsako pričakovanje. O uporabi posojila je dejal Mlynarski, da ga bodo porabili v prvi vrsti za končno stabilizacijo zlata. Okoli 15 milijonov dolarjev je namenjenih za kredite poljedelstvu in za železniške investicije. Iz vsega razgovora veje velik optimizem o gospodarski bodočnosti Poljske.

Koliko stane novi Fordov avto. Reklamo smo že, da vesti o pobotanju med Fordom in med General Motors niso bile resnične in da je prišel Ford s svojim novim vozom na trg. Iz Detroita poročajo sedaj, da cenijo skupne stroške, ki so jih imele Fordove tovarne s prilagodenjem svojih obratov na fabrikacijo no-

vega modela, na 50 milijonov dolarjev; zgubljeni dobiček zadnjega polletja vsled neizvršenih naročil pa cenijo na 45 milijonov dolarjev. Skupni odpadli dobiček znaša torej 95 milijonov dolarjev.

Boljšanje konjunktura v Kanadi. Veliko naših rojakov je v Kanadi. V zadnjih tednih kaže kanadski promet v železu in jeklu močno tendenco navzgor. Tovarnarji motornih voz so svojo produkcijo dvignili, izredno močno je povpraševanje po stavbnem jeklu; samo v mestih Toronto in Montreal so zahtevali za gradeče se hiše 40.000 ton jekla. V prvih letošnjih devetih mesecih so napravili v Kanadi nad 161.000 motornih voz v vrednosti 105 milijonov dolarjev, čeprav je glavna tovarna deloma počivala. Pri bankah kažejo samo v septembru debitorji prirastek 487 milijonov dolarjev. Blagovni transporti kanadskih železnic v prvih letošnjih devetih mesecih presegajo promet lanskega leta za 100.000 vagonov, in sicer pri premoži za 43.000 vagonov, pri lesu za 22.000 vagonov itd. Tendence kanadskih učinkovitih trgov je trdna; pri 50 vodilnih osnovnih delnicah je znašal indeks dobička v avgustu 4.16, v septembru 3.99. Splošno se lahko reče, da je konjunktura dobra.

Borza dela v Mariboru. Od 30. oktobra do 5. novembra je iskalo dela 142 oseb in sicer 95 moških in 47 žensk; prostih mest je bilo 89, delo je dobilo 60 oseb, t. j. 30 delavcev in 30 delavk, odpadlo jih je 35, odpotovalo pa 30. Od 1. januarja do 5. novembra je pa dela iskalo 7472 oseb, prostih mest je bilo 4367, delo je dobilo 2863 oseb, odpadlo jih je 2763, odpotovalo pa 1325.

Pri mariborski borzi dela dobijo delo: 3 hlapeci, 4 viničarji, 6 majarjev, 1 mlinar, 2 ključavničarja, 6 pomožnih delavcev, 2 pečarja, 1 kolar, 1 sodar, 1 kovinotiskar, več vajencev (pekovske, mizarke, ključavničarske, mlinarske, krojaške in kovaške obrti) za Maribor in 20 ključavničarjev in 20 mizarjev za tovarno vagonov Ferrum v Subotici; razven tega 4 kmečke dekle, 6 kuharic, 7 služkinj, 3 vzgojiteljice, 3 varuške, 5 šteparic gornjih delov čevljev, 1 hot. kuharica, 1 postrežnica, 1 trgovska vajenka, 1 podnatakari- ca, 1 poslovodkinja s kavcijo.

Kovinotiskar se išče za Ljubljano. Nastop takoj. Javiti se je pri Borzi dela v Mariboru.

Po svetu. Zaradi preoblikovanja obrata bo imel Ford letos 45 do 50 milijonov dolarjev manj dobička kot povprečno v zadnjih letih. — Predela za združitev peterih največjih ameriških kabelskih družb v U. S. A. so končana. Gre samo za to, da udeleženci oddajo svojo uradno prijavo. Nova tvrdka bo imela naslov: General Cable Corporation. Aktiva znašajo 50 milijonov dolarjev. — Češkoslovaška tovarna klobukov brata Scheinost je prišla v plačilne težkoče; pasiva znašajo 16 milijonov Kč, aktiva 9. — Zaposlenost Čslov. železnih podjetij se je v zadnjih tednih zopet dvignila in bremo o novih delujočih plavžih. — Pogajanja avstrijske in češkoslovaške papirne industrije glede odprave medsebojne konkurence in racionalizacije obratov so v zadnjih dneh bistveno napredovala. Torej zopetni dvig cen papirja. — Vršijo se pogajanja o zakupu avstrijskih obratov mineralnega olja po Rumuniji. Za Rumunije bi imel zakup to korist, da bi si z lastno prodajno organizacijo in z lastnimi tanki zagotovili prodajo v Avstriji, dočim bi avstrijska podjetja dobila primerno in redno obrestovanje. — Dividenda Praške železne industrije bo znašala najmanj 75 Kč za poldrugo leto. Letošnje poslovno leto obsega namreč po sklepu zadnjega obnega zbora 18 mesecev. — Omejitve deviznega in valutnega prometa bodo odpravili tudi na Poljskem, ali pa so jih že. — V zadnjem času so nastala v kartelu budimpeških bank nesoglasja, ki so dovedla do odpovedi kartela. Kartel preneha s 15. novembrom in bo od tedaj naprej glede obrestne mere itd. postopala vsaka banka samostojno. — Dynamit Nobel tovarne d. d. v Torinu (Italija), ki razpolagajo z 10 milijoni lir in ki so bile doslej v francoskih rokah, so sedaj nacionalizirane in so prevzeli vse delniške italijanski interesi. — Na Ogrskem so zgradili spet več novih predilnic in tkalnic. — Na Nemškem so že več mesecev insolventne stalno padale, a oktober zaznamuje od maja naprej prvič spet precejšnje naraščanje konkurzov; v septembru jih je

Proč s predsednik
Naša prava
KOLINSKA LIKORJA
je res izvršna!
Čuvajte
aroc

bilo še 3642, v oktobru pa že 4552. Ta pojav je deloma tudi posledica novega poravnalnega postopanja. — **Hranilne vloge v Prusiji** so narasle od 404 milijonov mark v decembru 1924 na 2728 milijonov mark v avgustu 1927. — **Življenski indeks** na Nemškem je bil v septembru ca 150; to se pravi, življenje je bilo za polovico tako drago kot pred vojno. — Ogrski poljedelski minister Meier pravi, da potrebuje gospodarsko življenje Ogrske najmanj 200 milijonov pengö v izvedbo finančnega dela agrarne reforme. To svoto je pa mogoče dobiti le potom inozemskega posojila. Sicer pa agrarna reforma še ni končana, vprašanje fideikomisov je že v začetnem štadiju. — Mesečni poročili Dresdenske ter Komerčne in Zasebne banke slikata gospodarski položaj Nemčije dosti bolj ugodno kot se je v zadnjem času pisalo. — Insolventna je postala znana gumijeva tovarna v Berlinu in Leipzigu Filip Penning d. d. Obveznosti so zelo velike. — V zadnjem času so se raznesle vesti, da je torinsko avtomobilno tvrdko Lancia kupil Gualino, predsednik podjetja umetne svile Snia Viscosa; sedaj beremo, da vesti ne odgovarjajo resnici in da je podjetje slejkoprej v rokah dosedanjih lastnikov. — Po zgledu Dunaja hočejo tudi avstrijske zvezne dežele Dolnja in Gornja Avstrija ter Štajerska prevzeti jamstvo za rusko kupčijo glede onih industrijskih vrst, ki jih same izdelujejo. Industrija pozdravlja načrt simpatično, politični krogi so pa deloma zelo nasprotni. — Newyorská National City Bank je izvedla na zahtevo kontrolorja 10. oktobra vmesno bilanco in je izkazala 1461 milijonov dolarjev aktiv ter 1087 milijonov dolarjev pasiv. — Nemci so zelo ponosni, da je od 80 inozemskih zavarovalnih družb v Španiji 12 v nemških rokah. — Ureditev avstrijske trgovske statistike je tako napredovala, da bo okoli 20. novembra priobčena že oktobrska bilanca, takoj nato bilanca za prvo polletje 1927 in kmalu nato tudi bilanca za tretje četrtletje 1927. Po dosedanjih številkah je treba računati tudi letos s pasivnostjo ca ene milijarde šilingov.

Padanje cen na svetovnem trgu. — V vseh državah so si danes že na jasnem, da so v medsebojni trgovski tekmi na svetovnem trgu v prvi vrsti cene merodajne, ki jih je tekmovalka v stanu držati; in sicer se ta okolnost čim očitneje izraža, dočim stopa presoja kakovosti nekako v ozadje. Socialpolitiki si te pojave tolmačijo z dejstvom, da je bila osobito v prvi poveljni dobi potreba po raznem blagu povsod jako občutna. Treba je bilo kriti blagovne zaloge od koder koli se je nudila prilika, izbira je bila pičila; sicer so tudi cene igrale gotovo vlogo pri dobavi, pa za proizvodnjo industrije so bile okoliščine vsekakor ugodnejše, kakor danes, povpraševanje po blagu, oziroma potreba, je bila večja, kakor ponudbe, mogoča je bila torej prodaja po razmeroma višjih cenah. Vsega tega danes ni več. Izvzemši posamezne slučaje ni nikjer več nujnih potreb po blagu ali celo pomanjkanje robe. Razven tega pa stoji obrat v industrijskih državah v celnem obsegu na

predvojni višini, ali se ji vsaj bližajo, končno pa se tudi v državah, nastalih po vojni, oživlja industrija, da pomaga kriti domače potrebe. Oskrba z blagom na svetovnem trgu je brezdvomno že davno zasigurana, gre torej samo še za dobavne cene. Uvedba zlate valute v najvažnejših produkcijskih državah ni ostala brez vpliva na padanje svetovnih cen, osobito je to opazovati glede Anglije. Predsednik znanega Britanskega zavoda »Institute of Bankers« sir John Ferguson je pred kratkim izjavil, da stoji zopetna uvedba zlate valute na Angleškem s padanjem produkcijskih cen v tesni zvezi. Obče znano je, da se je stekala pretežna večina zlatih rezerv v Ameriko, kar bi utegnulo svetovno-trgovskemu razvoju dati nekako drugo obliko, ker pridejo ameriške države pri eksportu posebno poljedelskih strojev prav občutno v poštev. Sicer pa tudi ameriški politiki prav dobro vedo, da se kupičenje zlatih zakladov ne bo dalo raztegniti do skrajnosti, kar bi tudi ne ostalo brez neugodnih posledic, računajo torej prav resno, da se bo začelo nakupičeno zlato polagoma zopet raztekati po ostalem svetu in se bo nivelirala njegova posest med ostalimi narodi. Na ta način pa odpade tudi zadnja ovira za znižanje svetovnih cen. V vseh izvenameriških državah se pojavlja živahno gibanje za preskrbo državnih blagajin z zlatom. Naravna posledica je porast vrednosti zlata, kojega cena se je počela prav izdatno dvigati; to pa zopet pritiska na blagovne cene, ki so izražene v zlatu. Bančni zavodi na celem svetu se imajo poprijeti naloge, pokret zlate nivelacije z vsemi sredstvi pospeševati in skrbeti za brezhibno fluktuacijo zlatih rezerv med posameznimi narodi, v tem smislu nadaljuje tudi naš angleški strokovnjak Ferguson svojo stvarno razpravo. Finančna in gospodarska politika ameriških državnih se sicer še s temi smernicami ni mogla spoprijazniti, pa zajezi časovnega toka jim tudi ne bo uspelo. — Ameriške banke so vobče glede posojil inozemstvu precej trdovratne; drže se v tem oziru intencij vladnih krogov, da se prošnje po posojilih sploh odklonijo, ali pa se ugoditev veže na jako občutne pogoje in zaklavljalne težave, posebno če je količjak slutiti, da bi se s posojilom podpirala ameriška konkurenca. Z neverjetno doslednostjo razmotrivajo previdni ameriški finančniki vse okoliščine posojilnega prosilca. Posebno kočljivo je vprašanje nameravane porabe posojila; in če preti tudi samo dozdevna nevarnost, da bi se upnik na škodo ameriškega izvoza osamosvojil, ali se gospodarsko vsaj okreplil, imajo ti denarni mogotci že dovolj premislekov proti realizaciji posojila. Najbolj poučljiv dokaz za novo smernico ameriške finančne politike nam je znana zadeva takozvanega kalijevega posojila Nemčije. Hladnokrvno so ameriški bančniki udeležbo pri tej, brezdvomno jako solidni finančni operaciji odklonili. Iz istih razlogov so izostali tudi uspehi glede zadnjih posojilnih pogajanj o priliki osebnega potovanja državnega predsednika v Ameriko. Ameriško čas-

pisje tudi v zadnjem času popolnoma odkrito priznava, da Zedinjene države za nemško industrijo nimajo denarja. Če bi nemška industrija bila danes odvisna od tujega kapitala, bi bila kmalu izločena iz vrst tekmovalk na svetovnem trgu; prisiljena je iskati druga pota, da si uveljavi svoj pomen in obstoj. Nemčija združuje sedaj vse sile, da v visokovrednih izdelkih po nizkih cenah izpodriva konkurenco ter si na ta način osvoji kar največji delež na svetovnem trgu. Vse gospodarske in finančne sile celega sveta delujejo vsopredno na tem, da se ublaži draginja in normalizirajo cene po dejanski in ne po idealni vrednosti. Te besede pa nimajo pomena neutemeljenih prerokovanj, kakor jih trosijo vedeževalne Pythie o bližnji bodočnosti v svet, naslanjajo se na naravne dogodke sodobne svetovne zgodovine, ki jih pravi življa ves svet; draginjsko vprašanje je samo člen v vrsti teh dogodkov, njegova rešitev torej odvisna od naravnega razvoja svetovno-trgovinskega položaja. — K. Tiefengruber.

TRŽNA POROČILA.

DALMATINSKI VINSKI I. DR. TRG.

V zadnjem času se je vinska trgovina v Dalmaciji posebno živahno razvila. Kaštelj so prodali okoli 150 vagonov. Tudi ravni otoki so vsled obilice grozdja letos veliko prodali. V južni in v severni Dalmaciji je bila trgovina manj živahna. Pridelek mandeljnov je bil letos srednji, povpraševanje istotako. Olivnega olja bo letos dosti. Višnje so, kakor vemo, že vse razprodane, buhač tudi.

Mariborski trg dne 5. novembra 1927. Slaninarjev je bilo 52, s krompirjem, svežim zeljem, čebulo in drugo zelenjavo naloženih voz je bilo 81, s sadjem pa 5. Trg je bil povsem dobro preskrbljen in kupčija je bila kakor po navadi zelo živahna. Cene grozdju so znatno poskočile, perutnina se je tudi podražila, pri drugih stvarih so pa ostale cene skoraj neizpremenjene. Pri svinjini in slanini so cene stalne Din 10 do 30 za kg na drobno, 15 do 17 za kg pa na debelo. Perutnine in domačih živali je bilo okoli 800 komadov, med temi je bilo nad 100 puranov. Cene so bile piščancem 15 do 30, kokošem 40 do 50, racam in gosem 30 do 100, puranom 60 do 125, domačim zajcem 750 do 30, golobom in grlicam 25 do 35 Din za komad. Krompir, zelenjava, druga živila, sadje in cvetlice. Cene so bile krompirju 1 do 1.75 Din, čebuli 1.50 do 3 Din, česnu 10 do 14 Din kg, glavni solati in endiviji 1 do 2 Din, zeljnatim glavam 1 do 4 Din komad, hrenu 8 do 10, zeleni papriki 8 do 10 Din, paradižnikom 3 Din, kislemu zelju 4, kisli repi 2 Din, surovemu maslu 36 do 40 Din, kuhanemu maslu 46 do 48, čajnemu maslu 52 do 55 Din kg, mleku 2 do 3 Din, smetani 12 do 13 Din, oljčnemu olju 22 do 26, bučnemu olju 20 do 24 dinarjev liter, sirčku 3 do 6 Din hlebček, jajcam 1.50 do 1.75 Din komad. Sadje: Cene so bile le jabolkom 4 do 8 Din, hruškam 6 do 12, orehom 10, luščenim 40 do 52, grozdju 16 do 20, mandeljem 45

do 50 maku 16 Din kg; limonam 0.75 do 1.50 Din komad. Kstanju, surovemu 2 do 3, pečenemu 6 Din liter. Kstanja je letos posebno v framski okolici obilno in radi tega se bo cena bržkone znižala. Cvetlice so se po Vseh Svetih zopet pocenile in sicer so se prodajale po 0.25 do 6, z lonci vred po 10 do 50 Din komad. Lončena in lesena roba se je prodajala po 1 do 100 Din, brezove metle 2.25 do 5 Din komat, 1 leseni kurnik 150 Din, koruzna slama 25 do 30 Din vreča.

Seno in slama na mariborskem trgu. Kmetje so pripeljali v sredo 2. novembra 15 voz sena in 4 voze slame, v soboto 5. novembra pa 14 voz sena in 6 voz slame. Cene so bile senu 55 do 82.50 Din, slami pa 35 do 45 Din za 100 kg.

DOBAVA, PRODAJA.

Prodaja elektromotorjev. Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani razpisuje pisмено dražbo za prodajo 4 elektromotorjev za istosmerni tok 150 voltov. Dražba bo dne 20. decembra 1927 ob 11. uri v pisarni poštne direkcije v Ljubljani, Sv. Jakoba trg štev. 2, soba štev. 42. — Pogoji se lahko pogledajo in kupijo v pomožnem uradu direkcije v Ljubljani. Jamčevina (5%, če je inozemec 10%) pa se mora položiti najkasneje do 10. ure na dan dražbe po pomožnem uradu direkcije, soba štev. 41.

Dobave. Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 16. novembra t. l. ponudbe glede dobave ploščatega železa. — Direkcija državnega rudnika v Vrtniku sprejema do 19. novembra t. l. ponudbe glede dobave firneža in terpenina ter glede dobave 50 kg Manloch-packung. Direkcija državnega rudnika v Zabukovci pri Celju sprejema do 19. novembra t. l. ponudbe glede dobave 130 kub. metrov jamskega lesa. — Direkcija državnih rudarskih preduzeč v Sarajevu sprejema do 20. novembra t. l. ponudbe glede dobave avtomatske telefonske centrale. — Komanda pomorskega arsenala v Tivtu sprejema do 25. novembra t. l. ponudbe glede dobave pil in brusov; do 27. novembra t. l. glede dobave raznih instrumentov in raznega materiala; do 28. novembra t. l. pa glede dobave spojnic, konzol in osov. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 16. novembra t. l. pri Ministrstvu vojske in mornarice, odeljenje za mornarico v Zemunu glede dobave 5000 parov čevljev za mornarje. — Dne 25. novembra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave drv za kurjavo; dne 26. novembra t. l. pa glede dobave košar za premog. — Dne 26. novembra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave progovnih vozičkov. — Dne 28. novembra t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomsko odeljenje v Beogradu glede dobave bencina, raznega olja, rumene konzistentne masti. — Dne 29. novembra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Ljubljani, ekonomsko odeljenje, glede dobave gornjegradbenega železnega materiala. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo interesantom na vpogled.

Pristni in pravi **Kavčičev** Pristni in pravi

FLORIAN

Rastlinski želodčni liker

znan in preizkušen kot zanesljivo domače zdravilo že nad 20 let, izdeluje in dobavlja

EDINOLE

Rastlinska destilacija »FLORIAN« (izdelovalec Edmund Kavčič) družba z o. z. v Ljubljani

Gospodarska cesta št. 13 (Količe)

Vsaka pristna steklenica je opremljena z originalnim podpisom: **Za pristnost jamči:**

Edmund Kavčič

Varujte se ponaredb, ki se prodajajo namesto pristnega Kavčičevega »Floriana«!

Veletrgovina A. ŠARABON

v Ljubljani

prilagojena

špecerijsko blago

raznoverstno žganje, moko in deželne pridelke. — Raznoverstno rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kave in mlin za dišave z električnim obratom.

Ceniki na razpolago!

Prometni zavod za premog d. d. Ljubljana

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo

PREMOG, domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske vrste

KOVAŠKI PREMOG vseh vrst

KOKS, livarniški, plavžarski in plinski **BRIKETE**

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta 16/1.

Tiskarna MERKUR, Ljubljana

trg. ind. d. d. — Simon Gregorčičeva ulica 23

se prilagoja za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovce, obrtnike, industrije in urade. — Lastna knjigovoznica

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN

LJUBLJANA

ZALOGA sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Zahtevajte cenik!